

Beroepsstandaard voor gymnastiekleraren

*De beroepsvereniging van gymnastiekleraren (KVLO) heeft een nieuw 'beroepsprofiel' opgesteld.¹ Via functie- en taakanalyse zijn de competenties bepaald waarover gymnastiekleraren moeten beschikken. Deze zijn geordend volgens de competentiematrix die door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) ontwikkeld is.² Maar er is méér aan de hand. Door vele beroepsverenigingen worden momenteel lerarenregisters opgezet en ook de KVLO heeft zo'n register geopend.³ Wie in dat beroepsregister ingeschreven staat, mag zich 'registerleraar L.O.' noemen. Er komen dus twee soorten leraren: gewone leraren en registerleraren. Net zoals registeraccountants zich met een beschermde beroepsaanduiding van gewone accountants onderscheiden.⁴ Het ziet er naar uit dat de uitkomsten van de taakanalyse niet alleen bedoeld zijn als basis om de benodigde competenties te identificeren, maar ook als normatief kader voor de inschrijving in het beroepsregister. Dat blijkt althans uit de gehanteerde benaming: in hoofdstuk 4 van het 'beroepsprofiel' worden de uitkomsten van de taakanalyse tot de **beroepsstandaard** gerekend: een norm waaraan registerleraren in hun professioneel handelen dienen te voldoen. Het wordt nog niet expliciet in het gepubliceerde KVLO-document aangekondigd, maar het lijkt erop dat van hen verwacht wordt dat ze deze beroepsstandaard integraal onderschrijven.*

Is daar iets mis mee? In principe niet, behalve dan dat de opstellers van het 'beroepsprofiel' die intentie expliciet hadden moeten vermelden. Maar er is ook een methodologisch probleem. Het is namelijk de vraag of de zeven categorieën van de SBL-competentiematrix geschikt zijn als ordeningsprincipe voor een transparante beschrijving van gewenst leraarsgedrag. Die vraag moet ontkennend beantwoord worden:

I. Het eerste probleem waar de opstellers tegenop liepen, was de plaats van de beroepsethiek binnen de beroepsstandaard. In de zevenledige SBL-matrix zijn ethische kwesties weggelaten in categorie 7: bekwaamheden op het gebied van persoonlijke professionele reflectie en ontwikkeling. Maar de KVLO heeft sinds 2003 een *binnen de beroepsgroep gedeelde gedragscode*.⁵ De opstellers hebben deze binnen de zevenledige beroepsstandaard trachten onder te brengen, maar dat lukte niet volledig. Er bleek een achtste categorie nodig te zijn om te voorkomen dat sommige regels uit de oude gedragscode onderbelicht zouden blijven. Hoewel de logica daarvan véér te zoeken is, werd in arren moede een (achtste) restcategorie aan de SBL-matrix toegevoegd: de ethische standaard van de leraar L.O. (hoofdstuk 5 van het 'beroepsprofiel').

II. Een tweede probleem dat naar voren komt, betreft de *ARBO-verantwoordelijkheid* van gymnastiekleraren.⁶ Ik ben slechts een leek, maar het lijkt mij dat deze tot de kern van hun functie behoort en dat deze in een eigen categorie van de beroepsstandaard verdient te worden ondergebracht. Maar het keurslijf van de zevenledige SBL-matrix biedt daarvoor geen ruimte. In arren moede is de ARBO-verantwoordelijkheid door de opstellers her en der ondergeschoven: bij categorie 1 en 2 (sociale/fysieke veiligheid als onderdeel van de interpersoonlijke en pedagogische verantwoordelijkheden van de leraar), bij categorie 3 (EHBO-kennis en ongevalsprotocollen als onderdeel van vakinhoudelijke verantwoordelijkheden) en bij de nieuwe categorie 8 (ethische verantwoordelijkheden).

III. De zeven categorieën van de SBL-competentiematrix hebben betrekking op de vraag *wat de leraar moet kennen en kunnen*. Deze categorieën zijn, naar mijn stellige indruk, niet geschikt als ordeningsprincipe voor een beroepsstandaard die normen wil codificeren voor professioneel handelen van leraren. Deze normen hebben betrekking op de vraag *hoe de leraar moet handelen*. Als men dergelijke gedragsnormen in de zevenledige matrix tracht te persen, wordt de beroepsstandaard een onontwarbare chaos.

Wes Holleman
ethische kroniek 22-1-2011
<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?3624>

² <http://www.lerarenweb.nl/bekwaamheid/matrix.swf>

³ <http://www.lerarenweb.nl/lerarenweb-lerarenregister.html>

⁴ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Registeraccountant>

⁵ http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?622&_sfhl=gedragscode

⁶ Dit verantwoordelijkheidsgebied neemt niet alleen bij gymnastiekleraren maar ook bij vele andere leraarsberoepen een centrale plaats in: bij scheikundeleraren en andere leraren die practicum- of werkplaatsinstructie verzorgen.